

Я.В. СІЛОВА, В.В. ПУСТОВИТ

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ФАКТОРІВ ТА КРИТЕРІЇВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ

В умовах, коли власні ресурси обмежені, підприємствам необхідні грошові надходження від інвесторів, які будуть служити необхідним доповненням до їх власних коштів. З цієї причини, на сучасному етапі зростає актуальність наукових досліджень і практичних розробок в галузі дослідження інвестиційної привабливості підприємств. Однак, питання оцінки інвестиційної привабливості підприємства досі цілком не розглянуто, не існує єдиної теоретичної і методологічної бази, що обумовлено відсутністю точного трактування самого терміна "інвестиційна привабливість підприємства", а також методології та методики його оцінки. Таким чином, актуальність дослідження зумовлена необхідністю аналізу та систематизації існуючих підходів до вивчення інвестиційної привабливості підприємств. В економічних дослідженнях під інвестиційною привабливістю розуміється комплексний показник, що характеризує доцільність інвестування коштів в господарюючий суб'єкт. Інвестиційна привабливість підприємства залежить як від зовнішніх факторів, що характеризують рівень розвитку галузі та регіону, в якій знаходиться це підприємство, так і від внутрішніх чинників - результатів діяльності самого підприємства. Таким чином, оцінку інвестиційної привабливості підприємства можна здійснити різними методами, спрямованими на виявлення позитивних і негативних чинників впливу. Інвестиційна привабливість підприємства характеризується комплексом показників його діяльності, що визначає для інвестора область бажаних значень інвестиційного поведінки. Інвестиційна привабливість має ряд основних аспектів: науково-технічний, комерційний, екологічний, інституційний, соціальний, фінансовий і інвестиційний. Висновки, представлені в науковій статті, є початковим етапом в дослідженні даної теми.

Ключові слова: інвестиційна привабливість, фактори і оцінка інвестиційної привабливості.

Я.В. СИЛОВА, В.В. ПУСТОВИТ

СИСТЕМАТИЗАЦИЯ ФАКТОРОВ И КРИТЕРИЕВ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ

В условиях, когда собственные ресурсы ограничены, предприятиям необходимы денежные поступления от инвесторов, которые будут служить необходимым дополнением к их собственным средствам. По этой причине, на современном этапе возрастает актуальность научных исследований и практических разработок в области исследования инвестиционной привлекательности предприятий. Однако, вопрос оценки инвестиционной привлекательности предприятия до сих пор полно не рассмотрен, не существует единой теоретической и методологической базы, что обусловлено отсутствием точной трактовки самого термина "инвестиционная привлекательность предприятия", а также методологии и методики его оценки. Таким образом, актуальность исследования обусловлена необходимостью анализа и систематизации существующих подходов к изучению инвестиционной привлекательности предприятий. В экономических исследованиях под инвестиционной привлекательностью понимается комплексный показатель, характеризующий целесообразность инвестирования средств в хозяйствующий субъект. Инвестиционная привлекательность предприятия зависит как от внешних факторов, характеризующих уровень развития отрасли и региона, в котором находится рассматриваемое предприятие, так и от внутренних факторов - результатов деятельности самого предприятия. Таким образом, оценку инвестиционной привлекательности предприятия можно осуществить разными методами, направленными на выявление положительных и отрицательных факторов влияния. Инвестиционная привлекательность предприятия характеризуется комплексом показателей его деятельности, определяющий для инвестора область желаемых значений инвестиционного поведения. Инвестиционная привлекательность имеет ряд основных аспектов: научно-технический, коммерческий, экологический, институциональный, социальный, финансовый и инвестиционный. Выводы, представленные в научной статье, является начальным этапом в исследовании данной темы.

Ключевые слова: инвестиционная привлекательность, факторы и оценка инвестиционной привлекательности.

Y. V. SILOVA, V. V. PUSTOVIT

SYSTEMATIZATION OF FACTORS AND CRITERIA OF INVESTMENT ATTRACTIVENESS

In conditions when own resources are limited, enterprises need cash receipts from investors, which will serve as a necessary complement to their own funds. For this reason, at the present stage, the relevance of scientific research and practical development in the field of research of investment attractiveness of enterprises is increasing. However, the issue of assessing the investment attractiveness of an enterprise has not yet been fully considered; there is no single theoretical and methodological base, which is due to the lack of an accurate interpretation of the term "investment attractiveness of an enterprise" itself, as well as the methodology and methodology for its assessment. Thus, the relevance of the study is due to the need to analyze and systematize existing approaches to the study of investment attractiveness of enterprises. In economic studies, investment attractiveness is understood as a complex indicator characterizing the feasibility of investing in an economic entity. The investment attractiveness of the enterprise depends both on external factors characterizing the level of development of the industry and the region in which the enterprise in question is located, and on internal factors - the results of the enterprise itself. Thus, an assessment of the investment attractiveness of an enterprise can be carried out by various methods aimed at identifying positive and negative factors of influence. The investment attractiveness of the enterprise is characterized by a set of indicators of its activity, which determines for the investor the area of the desired values of investment behavior. Investment attractiveness has a number of basic aspects: scientific, technical, commercial, environmental, institutional, social, financial and investment. The conclusions presented in the scientific article are the initial stage in the study of this topic.

Keywords: investment attractiveness, factors and assessment of investment attractiveness.

Вступ Особливу актуальність проблема залучення інвестицій в українську економіку здобуває в умовах посилення конкуренції на міжнародних фінансових ринках. В умовах загострення ринкової конкуренції між підприємствами за нові ринки збуту готової продукції

оцінка інвестиційної привабливості окремого суб'єкта, що господарює, є важливим питанням при прийнятті інвестиційного рішення.

У зв'язку із цим існує нагальна потреба систематизувати та сформулювати цілісне уявлення про

систему кількісних і якісних факторів, що визначають у сукупності інвестиційну привабливість і інвестиційну політику організації.

Основний зміст. Слід зазначити, що необхідність цього дослідження обумовлена конкуренцією що постійно зростає в області інвестування з пошуком найбільш оптимальних об'єктів для вкладання інвестицій з точки зору ризику-дохідності, а також відсутністю загальноприйнятих підходів з розв'язання цих проблем.

Актуальність цього дослідження визначається об'єктивною необхідністю формування концепції й методологічного апарату розробки ринкового механізму підвищення інвестиційної привабливості всіх сегментів інвестиційного ринку й, насамперед, вітчизняних промислових підприємств України, оскільки вони мають високий потенціал для розвитку.

Метою даної наукової статті є розробка систематизація факторів оцінювання інвестиційної привабливості підприємства, які враховують показники маркетингу, менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності.

Дослідженню інвестиційної проблематики присвячені роботи багатьох вітчизняних і закордонних учених-економістів. Однак, незважаючи на підвищений інтерес до оцінки інвестиційної привабливості основні аспекти, по суті, залишаються недостатньо дослідженими поняття інвестиційної привабливості, а також методики його оцінювання та аналізу отриманих результатів. Таким чином, потрібна розробка науково обґрунтованих рекомендацій з застосування методики визначення інвестиційної привабливості. Розвиток економічних реформ викликає особливу потребу в розробці й постійному вдосконалюванні методик стосовно суб'єктів

господарської діяльності. На наш погляд, потрібні практичні рекомендації з раціонального застосування різних методів управління інвестиційною привабливістю й реалізації інвестиційної політики підприємств. **Аналіз останніх досліджень і публікацій.** В економічній літературі поняття сутності й аналізу основних методів оцінки інвестиційної привабливості розглядалися у низці робіт відомих вітчизняних дослідників, таких як Носова О.В., Байракова І.В., Іванов В.А., Авакян А.Г., Тафеева А.О., Розанова О.Ю., Донцов С.С., Радченко К., Степанов Д., Ягель Д., Романов В.С., Кукіна О.Б. та інші.[1] Також цю тему розглядали закордонні автори, такі як: Мейер К. Е., Раппорт А., Мерчант К., Деарден Дж., Стюарт Б., Стерн Д. та інші. Поняття інвестиційної привабливості та методи її оцінки, на наш погляд, є недостатньо дослідженими, тому що в них не береться до уваги ефективність менеджменту, маркетингової діяльності, а також ефективність зовнішньоекономічної діяльності.

Поняття «інвестиційна привабливість» в економічних публікаціях з'явилося відносно недавно й використовувалося при характеристиці й оцінці інвестиційних проектів, рейтингових оцінках і т.і. Серед вчених, що досліджували дану проблему, не існує єдиного трактування поняття «інвестиційна привабливість», тому розглянемо різні варіанти трактування даного поняття.[4]

З часом поняття «інвестиційна привабливість підприємства» перетерплювало змін. Різні автори розширювали поняття, намагаючись охопити всі фактори, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства. Хронологію зміни даного поняття виклали у своїй статті Іванов В.А. і Авакян А.Г., а результати звели в таблицю[2].

Таблиця 1 - Розвиток уявлень про інвестиційну привабливість підприємства у навчальній та науковій літературі.

Автор	Його трактування поняття «інвестиційна привабливість підприємства»
Белих Л. П.	Інвестиційна привабливість підприємства – співвідношення рівня ризику й ставки прибутковості.
Щиборщ К. В.	Поняття «інвестиційна привабливість підприємства» має різний сенс для кредитора (банку) та інвестора (акціонера). Якщо для банку інвестиційна привабливість підприємства визначається його платоспроможністю, то для акціонера – ефективністю господарської діяльності (прибутком на сукупні активи).
Крилова Э. И. і ін.	Інвестиційна привабливість – економічна категорія, що характеризується ефективністю використання майна підприємства, його платоспроможністю, стабільністю фінансового стану, здатністю підприємства до саморозвитку на базі підвищення прибутковості капіталу, техніко-економічного рівня виробництва, якості й конкурентоздатності продукції.
Севрюгін Ю. В.	З позиції інвесторів, інвестиційна привабливість підприємства – це система кількісних та якісних факторів, що характеризує платоспроможний попит підприємства на інвестиції.
Валінурова Л. С. і Казакова О. Б.	Інвестиційна привабливість економічної системи – це сукупність різних об'єктивних ознак, властивостей, коштів, можливостей системи, що обумовлюють потенційний платоспроможний попит на інвестиції. Інвестиційна привабливість містить у собі інвестиційний потенціал і інвестиційний ризик і характеризується взаємодією цих категорій.
Бабушкін В. А.	Під інвестиційною привабливістю розуміється такий стан організації, при якому у потенційного власника капіталу (інвестора, кредитора, лізингодавця та ін.) виникає бажання піти на певний ризик і забезпечити приплив інвестицій у монетарній та (або) немонетарній формі

У таблиці наведено, що поняття «інвестиційна привабливість підприємства» згодом від простого трактування переходить у розширене поняття. Автори Белих Л.П., Щиборщ К.В., Крилова Э.И., Севрюгін Ю.В., Бабушкін В.А. запропонували поняття, що характеризуються більшим ступенем невизначеності, чим поняття, що запропонували Валінурова Л.С. і Казакова О.Б.

Фінансовий стан підприємства оцінюється комплексно за групами показників, таких як показники

рентабельності, ділової активності, фінансової стабільності й ліквідності. Існують різні підходи, що використовують різноманітні комбінації цих показників.

Слід зазначити, що науковці виділяють методи визначення інвестиційної привабливості підприємства, які базуються на визначенні тільки фінансового стану підприємства та ті, які враховують фінансові та не фінансові показники. [8]

Таблиця 2 - Порівняльна характеристика методик оцінки й аналізу інвестиційної привабливості підприємства на основі аналізу фінансового стану.

Автор	Методика, що використовує (оцінює) показники фінансового стану підприємства - фактори його інвестиційної привабливості	Можливість кількісної оцінки й аналізу інвестиційної привабливості підприємства за використаними (розрахованими) показниками його фінансового стану
Белих Л.П.	Прибутковість акцій у порівнянні з облігаціями, валютою й депозитними внесками; потоки доходів; виплата дивідендів; відношення ціни акції до чистого прибутку; відношення чистого доходу на акцію до дивідендів на акцію (коефіцієнт покриття)	Такої можливості нема, оскільки відсутня кількісна інтерпретація рівня інвестиційної привабливості підприємства залежно від величин, що рекомендуються для її оцінки показників його фінансового стану
Щиборщ К.В.	Кредитний період; рентабельність інвестицій (з обліком включення відсотка по їхньому залученню у видатки); різниця між річною прибутковістю сукупних активів і річним відсотком по кредиту Рентабельність продукції; балансовий прибуток на рубль сукупних активів; балансовий прибуток до власних коштів; балансовий прибуток до величини оборотних коштів; коефіцієнт поточної, термінової й абсолютної ліквідності; частка чистого оборотного капіталу в оборотних коштах; частка власних коштів у сукупних пасивах (джерелах фінансування)	Підприємство вважається принципово (абсолютно) привабливим для інвестора, якщо кредитний період не перевищує 8 років, рентабельність інвестицій становить не менш 20%, а різниця між прибутковістю сукупних активів і відсотком по кредиту позитивна Критерій інвестиційної привабливості розраховується як середньозважена сума перерахованих показників, що дозволяє побудувати рейтинг уже відносної привабливості тих підприємств, які задовольняють умові своєї абсолютної інвестиційної привабливості
Крилова Е.І. та інші	Показники, що характеризують платоспроможність і ліквідність, коефіцієнти фінансової стабільності, коефіцієнти оборотності й коефіцієнти рентабельності - усього 41 критеріальний показник	Дані показники рівняються з їх нормативними значеннями. Інвестиційна привабливість підприємства вважається тим вище, ніж більше число оцінюваних показників задовольняють своїм нормативам
Федорович Т.В.	Показники ринкової вартості (цінності) корпорації: - економічна додана вартість; - ринкова додана вартість; - ринкова капіталізація й підприємницький прибуток; - власний гудвіл (збільшення вартості корпорації, досягнуте завдяки ефективному керуванню)	Чим вище дані показники вартості бізнесу, тим вище інвестиційна привабливість оцінюваної корпорації

На думку Іванова В.А. та Авакяна К.Г. найбільш повними та логічними є методи Севрюгіна Ю.В., Кожухара В.М., Валінурової Л.С. та Казакової О.Б. Ці методи враховують також і не фінансові показники.

Також Авакян К.Г. та Іванов В.А. приводять декілька таблиць, які відображають сутність кожної з цих методик.[2]

Таблиця 3 – Внутрішні фактори інвестиційної привабливості підприємства (Севрюгін Ю.В.).

Фактори	Їх параметри
Внутрішні	
Фінансовий стан	Коефіцієнти співвідношення власних та запозичених коштів, поточної ліквідності активів, що обертаються; рентабельності продажів та власного капіталу за чистим прибутком
Корпоративне управління	Частка голосів у статутному капіталі, непідконтрольних менеджменту; частка державної власності в статутному капіталі; частка акцій у вільному обігу на вторинному ринку; розмір винагороди членам ради директорів; фінансова прозорість і розкриття інформації; дотримання прав дрібних акціонерів за управлінням підприємством; дивідендні виплати за останній фінансовий рік
Зовнішні	
Ринкове оточення	Інвестиційний клімат регіону, у якому перебуває підприємство; інвестиційна привабливість галузі, до якої належить підприємство; географічний ринок збуту продукції; стадія життєвого циклу основного виду продукції; ступінь конкуренції на товарному ринку; екологічне навантаження на природне середовище; розвиненість транспортної інфраструктури

Таблиця 4 – Внутрішні фактори інвестиційної привабливості підприємства та їх параметри (Валінурова Л.С., Казакова О.Б.).

Фактори	Їх параметри
Інвестиційний	Відношення поточного обсягу інвестицій до попереднього
Фінансовий	Частка власних оборотних коштів в активах; коефіцієнти загальної, швидкої й абсолютної ліквідності; коефіцієнт фінансової незалежності; коефіцієнти автономії й маневреності власних коштів; фінансовий цикл; рентабельності продажів, активів і чистих активів; рентабельність власного капіталу; фінансовий важіль; економічний ріст підприємства; номінальна вартість і загальний обсяг звичайних акцій, а також їхня частка в статутному капіталі; акціонерний капітал; балансова вартість звичайної акції; прибуток на акцію
Виробничий	Фондовіддача; зріст запасів, постійних активів, короткострокових кредитів, дебіторської й кредиторської заборгованості за рік; частка простроченої дебіторської й кредиторської заборгованості; зріст позикових і власних коштів, а також додаткового й накопиченого капіталу за рік; зріст активів, виторгу, валового й чистого прибутку за рік; частка чистого прибутку у виторзі; динаміка обсягу виробленої продукції; вироблення на одного працюючого; зріст витрат за рік; внесок у покриття (валова маржа), точка безбитковості (необхідний обсяг продажів); коефіцієнт внеску на покриття; запас фінансової міцності; сила операційного важеля за обсягом реалізації й за ціною; коефіцієнти заміни й приросту основних коштів;
Кадровий	Середньомісячна зарплата, плинність кадрів; доля робітників з вищою освітою; зріст зарплати; кількість конфліктних ситуацій за рік.

Таблиця 5 – Фактори та критерії інвестиційної привабливості підприємства (Дорошин Д.В.).

Фактори	Їх параметри
Внутрішні	
Характер привабливості підприємництва для інвестора	Місце розташування підприємства; об'єкт інвестування (існуючий виробничий процес, знову реалізований проект і ін.); інвестиційна програма; виробничий потенціал; рентабельність виробництва; фінансовий стан; майнові правовідносини; ділова репутація; менеджмент
Рівень корпоративності бізнесу	Організаційно-правова форма; стан кооперування; галузева спеціалізація; рівень концентрації основного виробництва; рівень диверсифікованості; приналежність до видів корпорацій (холдинг, ФПГ, концерн, асоціація)
Зовнішні	
Рівень прогресивності взаємовідносин бізнесу з регіонами	Товарна спеціалізація; податкові режими; договірні відносини; фінансова взаємодія; кадрові взаємодії; взаємодія в соціальній інфраструктурі
Місце й роль у суспільному розподілі праці	Участь у міжнародних програмах; участь у федеральних регіональних програмах; міжбюджетні відносини; соціально-суспільні відносини

Таблиця 6 – Фактори та критерії інвестиційної привабливості підприємства (Кожухар В.М.).

Фактори	Їх параметри
Внутрішні	
Конкурентні переваги підприємства	Частка ринку; якість продукції; стадія життєвого циклу продукції; прихильність споживачів до торговельної марки; використання потенціалу підприємства (потужності); інноваційність підприємства; старанність контролю постачальників і субпідрядників
Стратегічний потенціал підприємства	Прибутковість інвестицій; професіоналізм персоналу; можливість диверсифікованості продукції; рівень ризику; технологічність продукції; новизна й досконалість використовуваного устаткування
Зовнішні	
Привабливість галузі для інвестора	Потенціал зросту; можливості використання потенціалу зросту; потенціал прибутковості; інноваційність галузі; рівні використання ресурсів у галузі; можливість самостійного виходу на ринок
Стабільність навколишнього середовища країни	Темп інфляції; міцність (статус) валюти; бюрократичні формальності, пов'язані з веденням бізнесу; рівень і стабільність податкового тягаря; стабільність і привабливість цивільного законодавства

Таблиця 7 – Критерії інвестиційної привабливості різних видів вкладень (Бабушкін В.А.).

Види вкладень	Критерії, які визначають їх привабливості
В інвестиційні проекти	Економічна ефективність, ризик і строк окупності вкладень; інноваційна програма; впроваджувальні здатності компанії; фінансовий стан компанії й вплив необхідного обсягу вкладень на його ринкову вартість
В довгострокові цінні папери	Фінансова стабільність і ділова активність компанії-емітента; генерація грошового потоку; номенклатура випускається продукції, що; диверсифікованість виробництва; чутливість галузі й компанії-емітента до зміни макроекономічної й політичної ситуації
В короткострокові цінні папери	Ризикованість і прибутковість вкладень; співвідношення ринкової й теоретичної (розрахункової) ціни; положення в котирувальних списках; рішення керуючих органів компанії; наявність і ефективність системи корпоративного менеджменту
Венчурне інвестування	Тенденції розвитку галузі; ефективність системи керування компанії-позичальника; застосування інноваційних технологій; стабільність генерування грошових потоків; етап життєвого циклу компанії й продукту; імовірність зросту вартості бізнесу; структура власності
В операції злиття/поглинання	Займана частка у виробництві й реалізації загального обсягу продукції даного типу; ресурсно-сировинна й клієнтська база; нові технології, що застосовуються компанією; незалежність від зовнішніх джерел фінансування; платоспроможність і ділова активність компанії

Виходячи з розгляду цих таблиць, можна зробити висновок, що при оцінці інвестиційної привабливості підприємства науковці здебільшого аналізують фінансові показники. Лише деякі з них використовують у своїх методиках якісні показники діяльності підприємства. Також не в повній мірі враховуються такі фактори, як розмір ринку збуту, зовнішні ринки, конкурентоспроможність продукції, зовнішньоекономічний потенціал підприємства та інші.

До показників маркетингу належать наступні фактори: доля ринку; темп зросту ринку; конкурентоздатність продукції та послуг (ціна та якість); задоволеність клієнтів; кількість нових, постійних та загублених клієнтів; зріст продажів; бренд та імідж. [13]

До показників ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства належать: ефект та ефективність експортно-імпортних операцій; темп зросту експортно-імпортних операцій;

рівень конкуренції на зовнішніх ринках; ризик від здійснення ЗЕД.

Виходячи з аналізу поняття «інвестиційна привабливість», можна зробити висновок, що сучасне формулювання цієї економічної категорії вимагає уточнення з урахуванням зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Поняття повинне чітко відображати зміст і охопити максимальну кількість факторів, що впливають на нього.

Як зазначає у своїй статті Редченко К.: «В останні роки в закордонній економічній літературі досить часто звучить критика традиційних фінансових показників, джерелом яких є система бухгалтерського обліку й фінансової звітності, як основи для прийняття управлінських рішень. Ця критика спрямована на ретроспективний (історичний) характер цих показників, що значно зменшує їхню цінність для прийняття стратегічних управлінських рішень. Протягом 90-х років ХХ-го століття про це писали К. Мерчант, Б.С. Чакраварті, Дж. Деарден, Р.С. Каплан і Д.П. Нортон. Крім того, показники, сформовані в середовищі традиційного бухгалтерського обліку, в останні роки значною мірою втратили цінність для менеджменту й зовнішніх інвесторів» [16].

На наш погляд, інвестиційна привабливість підприємства - це не тільки його фінансовий стан, але й комплекс якісних та кількісних факторів маркетингу й ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Саме тому існує інший підхід до оцінки інвестиційної привабливості підприємства. Привабливість підприємства розглядається з точки зору його вартості. Існують навіть різні системи управління, такі як: Value-Based Management (управління вартістю бізнесу).

Value-Based Management (VBM) – концепція управління, спрямована на якісне поліпшення стратегічних і оперативних рішень на всіх рівнях організації за рахунок концентрації зусиль всіх осіб, що приймають рішення, на ключових факторах вартості. З усього різноманіття альтернативних цільових функцій у рамках концепції VBM вибирається максимізація вартості компанії. Вартість же компанії визначається її дисконтованими майбутніми грошовими потоками, і нова вартість створюється лише тоді, коли компанії одержують таку віддачу від інвестованого капіталу, що перевищує витрати на залучення капіталу. [17]

Висновки. Таким чином, на основі вище наведеного аналізу пропонується наступне визначення поняття «інвестиційна привабливість»: інвестиційна привабливість підприємства - це комплексний показник ефективності діяльності організації, що включає у свій розгляд різні якісні та кількісні коефіцієнти, які характеризують фінансову, маркетингову, зовнішньоекономічну, управлінську й інші види діяльності. На наш погляд, запропоноване нами визначення розглядає всеосяжну кількість факторів, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства, а також на прийняття інвестиційних рішень.

Таким чином, в цієї роботі були розглянуті існуючі методи оцінки інвестиційної привабливості

підприємства, були виявлені недоліки цих методів. Всі методи було поділено на дві категорії: методи, що спираються на фінансові та не фінансові фактори та методи, що спираються на вартість компанії. У процесі дослідження було виявлено, що поняття «інвестиційна привабливість» потребує уточнення з урахуванням зовнішньоекономічних факторів. Таким чином було розроблено власне поняття, яке, на наш погляд, розглядає всеосяжну кількість факторів, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства, а також на прийняття інвестиційних рішень.

Список літератури

1. Носова О.В. Інвестиційна привабливість підприємства // *Стратегічні пріоритети*. – 2007.- №1(2). – с. 120-126.
2. Иванов В.А., Авакян К.Г. Сравнительный анализ методик оценки инвестиционной привлекательности предприятия // *Вестник удмуртского университета*. – 2010. - №3. - с. 22-28.
3. Счисляева Е., Тафеева А. Оценка инвестиционной привлекательности предприятия металлургической промышленности // *Škola biznisa*. – 2010. - №1. – с. 95-101.
4. Тарелкин А.А. Разработка стратегии и комплекса мероприятий по повышению инвестиционной привлекательности промышленного предприятия как объекта инвестирования // *Бизнес, менеджмент и право*. – 2009. – №3(19). – с. 55-59.
5. Байракова И.В., Чумаков В.И. Интегральная многокритериальная оценка инвестиционной привлекательности промышленных предприятий машиностроительного профиля АР Крым // *Экономика Крыма*. – 2010. – №1(30). – с.141-146.
6. Исаева С.В., Харичков С.К. Модель диагностики инвестиционной привлекательности экономических объектов // *Научной работе УДАЗ им. О.С. Попова*. – 2001. - №1. – с.88-92.
7. Стирський М.В. Методичні аспекти оцінки інвестиційної привабливості ринку акцій / М.В. Стирський // *Фінанси України*. — 2002. — №2. — С. 131–137.
8. Измайлова К.В. *Финансовый анализ*: навч. посіб. / К.В. Измайлова. — 2-е вид., стереотип. — К.: МАУП, 2001. — 215 с.
9. Юхимчук С.В. Матрична модель оцінки інвестиційної привабливості торговельних підприємств / С.В. Юхимчук, К.В. Супрун // *Фінанси України*. — 2003. — №1. — с. 3–12.
10. Малова Т.Л. Развитие методических засад рейтинговой оценки инвестиционной привлекательности акционерных предприятий / Т.Л. Малова, Л.С. Селиверстова // *Актуальные проблемы экономики*. — 2003.
11. Раздобреева Г.А., Загоруйко А.А. К вопросу об инвестиционной привлекательности предприятий малого и среднего бизнеса Украины // *Пахомов В.А. Инвестиционная привлекательность предприятий - исполнителей контрактов как экономическая категория* //
12. Бабенко А.Г., Нехаенко С.В. *Анализ подходов к оценке инвестиционной привлекательности предприятий* //
13. Циборщ К.В. Варианты оценки инвестиционной привлекательности предприятий // *Банковские Технологии*. – 2000. -№4.
14. Дворников А.А. Методический подход к оценке инвестиционной привлекательности предприятий // *Морские вести России*. – 2010. - №10.
15. Зайцева Н. Как оценить инвестиционную привлекательность? // *Журнал «БДМ. Банки и деловой мир»*. – 2007. - №12.
16. Редченко К. *Сбалансированная система показателей (BSC) и экономическая добавленная стоимость (EVA): комбинирование с целью достижения синергии* // www.cfin.ru.
17. Степанов Д. *Value-Based Management и показатели стоимости* // www.d-stepanov.narod.ru - 2002.

References (transliterated)

1. Nosova O.V. Investytsiyna pryvablyvist' pidpryyemstva [Investment attractiveness of the enterprise] // *Stratehichni priorytyety*. [Strategic priorities] – 2007.- no1(2). – pp. 120-126.
2. Yvanov V.A., Avakyan K.H. Sravnnytel'nyy analiz metodyk otsenky ynvestytsyonnoy pryvlekatel'nosti predpryyatyuya [Comparative analysis of methods for assessing the investment

- attractiveness of the enterprise] // *Vestnyk udmurt-skoho univversyteta* [Gazette of Udmurt University]. – 2010. - no3.- pp. 22-28.
3. Schyslyayeva E., Tafeeva A. Otsenka ynvestytsyonnoy pryvlekatel'nosti predpryyatyya metallurhicheskoy promyshlennosti [Assessment of investment attractiveness of the metallurgical industry] // *Škola biznesa*. [Business School] – 2010. - no1. –pp. 95-101.
 4. Tarelkyn A.A. Razrabotka strahyy y kompleksa meropryyatyyu po povyshenyyu ynvestytsyonnoy pryvlekatel'nosti promyshlennoho predpryyatyya kak ob'ekta ynvestirovaniya [Development of a strategy and set of measures to increase the investment attractiveness of an industrial enterprise as an investment object] // *Byznes, menedzhment y pravo*. [Business, Management and Law] – 2009. – no3(19). –pp. 55-59.
 5. Bayrakova Y.V., Chumakov V.Y. Yntegral'naya mnohokryterial'naya otsenka ynvestytsyonnoy pryvlekatel'nosti promyshlennykh predpryyatyy mashynostroytel'noho profilya AR Krym [Integral multicriteria assessment of investment attractiveness of industrial enterprises of machine building profile of the Crimea] // *Ekonomika Kryma*. [Economy of Crimea] – 2010. – no1(30). – pp.141-146.
 6. Ysaeva S.V., Kharychkov S.K. Model' dyahnostyky ynvestytsyonnoy pryvlekatel'nosti ekonomicheskyykh ob'ektov [Model of diagnostics of investment attractiveness of economic objects] // *Naukovi pratsi UDAZ im. O.S. Popova*. [Scientific works of UZAZ named after OS Popova] – 2001. - no1. – pp.88-92.
 7. Styrskyy M.V. Metodichni aspekty otsinky investytsiynoi pryvablyvosti rynku aktsiy [Methodical aspects of estimation of investment attractiveness of the stock market] // *Finansy Ukrainy*. [Finance of Ukraine] — 2002. — no2. — pp. 131–137.
 8. Izmaylova K.V. *Finansovy analiz: navch. posib*. [Financial analysis] — 2-e vyd., stereotyp. — Kiev: MAUP, 2001. — 215 p.
 9. Yukhymchuk S.V. Matrychna model' otsinky investytsiynoi pryvablyvosti torhovel'nykh pidpryyemstv [Matrix model of estimation of investment attractiveness of trading enterprises] // *Finansy Ukrainy*. [Finance of Ukraine] — 2003. no 1., pp. 3–12.
 10. Malova T.L. Rozvytok metodichnykh zasad reytnhovoyi otsinky investytsiynoi pryvablyvosti aktsionerlykh pidpryyemstv [Development of methodological bases of rating of investment attractiveness of joint-stock enterprises] // *Aktual'ni problemy ekonomiky*. [Current problems of the economy] — 2003.
 11. Razdobreeva H.A., Zahorul'ko A.A. K voprosu ob ynvestytsyonnoy pryvlekatel'nosti predpryyatyya maloho y sredneho byznesa Ukrainy [On the issue of investment attractiveness of small and medium-sized businesses in Ukraine] // *Ynvestytsyonnaya pryvlekatel'nost' predpryyatyya - yspolnyteley kontraktov kak ekonomicheskaya katehoriya* // [Investment attractiveness of contracting companies as an economic category]
 12. Babenko A.H., Nekhaenko S.V. *Analiz podkhodov k otsenke ynvestytsyonnoy pryvlekatel'nosti predpryyatyya* [Analysis of approaches to assessing the investment attractiveness of enterprises]//
 13. Shchyborshch K.V. Varyanty otsenky ynvestytsyonnoy pryvlekatel'nosti predpryyatyya [Options for assessing the investment attractiveness of enterprises] // *Bankovskyye Tekhnolohyy*. [Banking Technology] – 2000. No 4.
 14. Dvornikov A.A. Metodicheskyy podkhod k otsenke ynvestytsyonnoy pryvlekatel'nosti predpryyatyya [Methodical approach to the assessment of investment attractiveness of enterprises] // *Morskyye vesty Rossyy*. [Maritime News of Russia] – 2010. – no 10.
 15. Zaytseva N. Kak otsenyt' ynvestytsionnyu pryvlekatel'nost'? [How to evaluate investment attractiveness] // *Zhurnal «BDM. Banky y delovoy myr»*. [BDM Magazine. Banks and the business world.] – 2007. – no 12.
 16. Redchenko K. *Sbalansirovannaya sistema pokazateley (BSTs) y ekonomicheskaya dobavlenaya stoykost' (EVA): kombinyrovanye s tsel'yu dostyazhenyya synerhiy* [Balanced Scorecard (BSC) and Economic Value Added (EVA): Combining for Synergy] //www.tsfin.ru.
 17. Stepanov D. *Value-Based Management y pokazately stoyimosti* [Value-Based Management and Cost Indicators] // www.d-stepanov.narod.ru - 2002.

Надійшла (received) 19.03.2020

Відомості про авторів / Сведения об авторах / About the Authors

Сілова Яна Володимирівна (Силова Яна Владимировна, Silova Yana V.) – аспірант кафедри Міжнародного бізнесу та фінансів, Національний Технічний Університет «Харківський Політехнічний Інститут» Контактна інформація: 050 643 93 42, yana.silova@gmail.com

Пустовіт Вадим Валерійович (Пустовит Вадим Валерьевич), Pustovit Vadym V.) - студент кафедри Міжнародного бізнесу та фінансів, Національний Технічний Університет «Харківський Політехнічний Інститут». Контактна інформація: 095 650 57 01, dr.pustowit2013@gmail.com